

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України про внесення змін до Закону України
«Про публічні закупівлі» щодо закупівлі природного газу

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

На виконання зобов'язань України за Договором про заснування Енергетичного Співтовариства та Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, було прийнято Закон України «Про ринок природного газу», який спрямований на імплементацію актів законодавства Енергетичного Співтовариства у сфері енергетики, а саме: Директиви 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу та про скасування Директиви 2003/55/ЄС; Регламенту (ЄС) 715/2009 про умови доступу до мереж транспортування природного газу та яким скасовується Регламент (ЄС) 1775/2005; Директиви 2004/67/ЄС про здійснення заходів для забезпечення безпеки постачання природного газу.

Пунктом 2 Додатку XXVII-В «СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ЕНЕРГЕТИКИ, ВКЛЮЧАЮЧИ ЯДЕРНУ ЕНЕРГЕТИКУ» до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони викладено в новій редакції (далі – Додаток XXVII) визначено акти *acquis* ЄС, що повинні бути імплементовані Україною, яке виходить за межі зобов'язань України за Договором про заснування Енергетичного Співтовариства, зокрема в газовій сфері, а саме: Регламент Комісії (ЄС) № 312/2014 від 26 березня 2014 року про Мережевий кодекс балансування газу в газотранспортних системах (далі – Мережевий кодекс балансування). Строк імплементації до 31.12.2019 року.

Мережевий кодекс балансування встановлює:

- ст. 6(3) Оператор транспортної системи вчиняє дії з балансування шляхом:
- (a) купівлі та продажу короткострокового стандартизованого продукту на торговій платформі; та/або
 - (b) використання послуг балансування.
- ст. 7(1) Короткострокові стандартизовані продукти торгуються з поставкою по принципу протягом доби або на наступну добу сім днів на тиждень відповідно до чинних правил торгової платформи, як це визначено між оператором торгової платформи та оператором транспортної системи.
- ст. 8(1) Оператор транспортної системи має право закуповувати послуги балансування в тих випадках, коли короткострокові стандартизовані продукти не зможуть, або це малоімовірно, задовольнити потреби у підтримці роботи транспортної мережі в межах її операційних лімітів або за відсутності ліквідності торгівлі короткостроковими стандартизованими продуктами.

ст. 10(1) Для цілей закупівлі короткострокових стандартизованих продуктів оператор транспортної системи бере участь у торгах на торговій платформі, що відповідає усім таким вимогам:

- (a) забезпечує достатні можливості протягом газової доби як користувачам мережі для торгівлі, так і операторам транспортної системи для вчинення доцільних балансуючих дій шляхом торгівлі відповідними короткостроковими стандартизованими продуктами;
- (b) забезпечує прозорий та недискримінацій доступ;
- (c) забезпечує надання послуг на рівних засадах;
- (d) забезпечує анонімність торгів, хоча б до моменту завершення операції;
- (e) надає детальний опис поточних заявок та пропозицій усім учасникам торгів;
- (f) забезпечує, щоб інформація про усі торгові операції належним чином була сповіщена оператору транспортної системи.

ТОВ «Оператор газотранспортної системи України» є оператором газотранспортної системи, яке відповідно до частини 1 статті 20 Закону України «Про ринок природного газу» на виключних засадах відповідає за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання в належному стані та розвиток газотранспортної системи з метою задоволення очікуваного попиту суб'єктів ринку природного газу на послуги транспортування природного газу, враховуючи поступовий розвиток ринку природного газу.

Кодекс газотранспортної системи, затверджений постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30.09.2015 № 2493, містить положення, які зобов'язують оператора газотранспортної системи вчиняти балансуючі дії шляхом купівлі та продажу короткострокових стандартизованих продуктів.

Таким чином, вимоги Мережевого кодексу балансування та Кодексу газотранспортної системи зобов'язують оператора газотранспортної системи з метою здійснення дій з балансування газотранспортної системи здійснювати закупівлю короткострокових стандартизованих продуктів на торговій платформі.

В силу обмежень, визначених Законом України «Про публічні закупівлі» ТОВ «Оператор газотранспортної системи України» не може виконувати вказану вимогу Кодексу газотранспортної системи.

Станом на цей час, ТОВ «Оператор газотранспортної системи України» є замовником в розумінні Закону України «Про публічні закупівлі» та здійснює закупівлі у відповідності до цього Закону. При цьому, оператор газотранспортної системи не має можливості здійснювати закупівлю короткострокових стандартизованих продуктів у відповідності до процедур, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», оскільки згідно вимог Мережевого кодексу балансування короткострокові стандартизовані продукти торгуються з

поставкою по принципу протягом доби або на наступну добу сім днів на тиждень.

Окрім цього, Мережевий кодекс балансування визначає, що для цілей закупівлі короткострокових стандартизованих продуктів оператор транспортної системи бере участь у торгах на торговій платформі якими в Україні є відповідні товарні біржі. Для прикладу, Товарна біржа "Українська енергетична біржа" (<https://www.ueex.com.ua/ueex/>), яка організовано здійснює торгівлю природним газом в умовах добового балансування.

З огляду на це, адаптація законодавства до правил ЄС згідно з положеннями глави 8 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони та додатків XXI-B, XXI-C, XXI-D, XXI-E до неї, передбачає закріплення в Законі України «Про публічні закупівлі» базових елементів Директиви 2014/24/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26.02.2014 щодо публічних закупівель та якою скасовується Директива 2004/18/ЄС (далі – Директива 2014/24/ЄС) та Директиви 2014/25/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26.02.2014 щодо здійснення закупівлі суб'єктами, що здійснюють діяльність у водній, енергетичній, транспортній сферах або у сфері поштових послуг і якою скасовується Директива 2004/17/ЄС (далі – Директива 2014/25/ЄС).

Так, згідно з пунктом 50 Преамбули Директиви 2014/24/ЄС:
«... процедура закупівель не є корисною, коли товари, послуги чи продукція, що в подальшому постачаються, купуються безпосередньо на товарному ринку, включаючи торгові платформи для товарів, таких як біржі на яких здійснюються торги сільськогосподарською продукцією, сировиною та енергетичними продуктами, де регульована та керована багатостороння торгівельна структура, природно, гарантує ринкові ціни».

Відповідно до Статті 50 (g) Директиви 2014/25/ЄС *«... підрядні компанії можуть використовувати договірну процедуру без використання тендерної процедури у наступних випадках: ... якщо товари, послуги чи продукція, що в подальшому постачаються оцінюються і купляються на товарному ринку».*

Антимонопольний комітет України в Рекомендаціях від 21.11.2019 № 61-рк, наданих, в тому числі, на адресу ТОВ «Оператор газотранспортної системи України», рекомендував вжити заходів щодо сприяння підвищенню ліквідності, розвитку оптового ринку короткострокових стандартизованих продуктів, зокрема при придбанні природного газу (у тому числі для балансування системи, покриття власних виробничо-технічних потреб та технологічних витрат), способом, який забезпечує прозорість, вільний доступ до інформації та залучення великої кількості учасників – суб'єктів ринку природного газу, у тому числі шляхом проведення операцій купівлі-продажу природного газу на торговій платформі.

Також, відповідно до пункту 7 частини 6 статті 3 Закону України «Про публічні закупівлі», його дія не поширюється на товари і послуги на ринку "на добу наперед" та внутрішньодобовому ринку, балансуєчому ринку та ринку допоміжних послуг відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії», що є прикладом того, як на законодавчому рівні було враховано інтереси оператора ринку електроенергії.

2. Цілі та основні завдання прийняття законопроекту

Проект Закону України розроблений з метою удосконалення діючого законодавства для створення можливостей для купівлі оператором ГТС короткострокових стандартизованих продуктів газу на торговій платформі, тобто біржі, що дозволить забезпечити прозорість, вільний доступ до інформації та залучення великої кількості учасників – суб'єктів ринку природного газу. Запровадження таких змін сприятиме підвищенню ліквідності, розвитку оптового ринку короткострокових стандартизованих продуктів при придбанні природного газу для балансування системи, покриття власних виробничо-технічних потреб та технологічних витрат.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Проектом Закону України передбачається внести зміни до закону України «Про публічні закупівлі», якими передбачити, що:

- дія цього Закону не поширюється на випадки, якщо предметом закупівлі є природний газ, закупівля якого здійснюється суб'єктами ринку природного газу, що визначені Законом України «Про ринок природного газу», на торгових платформах, функціонування та керування яких забезпечується операторами торгових платформ, які провадять діяльність відповідно до кодексу газотранспортної системи;

- дія цього Закону для замовників, які провадять діяльність в окремих сферах господарювання, додатково не поширюється на випадки, якщо предметом закупівлі є природний газ, закупівля якого здійснюється оператором газотранспортної системи для вчинення балансуєчих дій чи замовником послуг транспортування для балансування свого портфолію відповідно до Закону України «Про ринок природного газу» та кодексу газотранспортної системи;

- дія цього Закону для замовників, які провадять діяльність в окремих сферах господарювання, додатково не поширюється на випадки, якщо предметом закупівлі є природний газ, закупівля якого здійснюється оператором газотранспортної системи, оператором газосховищ та операторами газорозподільних систем для забезпечення власної господарської діяльності (у тому числі для власних виробничо-технічних потреб, покриття витрат та виробничо-технологічних витрат) відповідно до Закону України «Про ринок природного газу», кодексу газотранспортної системи, кодексу газосховищ та кодексу газорозподільних систем.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

У даній сфері правового регулювання діє Конституція України, Закон України «Про публічні закупівлі», Закон України «Про ринок природного газу», Закон України «Про ратифікацію Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства від 15 грудня 2010 року № 2787-VI, Закон України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 16 вересня 2014 року № 1678-VII, Кодекс газотранспортної системи, затверджений постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30 вересня 2015 № 2493.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Впровадження запропонованих змін у законодавство не призведе до додаткових витрат з державного бюджету або не вимагає додаткових податкових надходжень.

6. Прогнозовані соціально-економічні та інші наслідки прийняття законопроекту

Прийняття Закону України про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо закупівлі природного газу дозволить зменшити витрати Оператора ГТС на балансування та відповідно зменшить вартість такої послуги для інших учасників ринку природного газу.

Такі зміни відповідають європейським нормам, зокрема Додатку XXVII-В до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, Регламенту Комісії (ЄС) № 312/2014 від 26 березня 2014 року про Мережевий кодекс балансування газу в газотранспортних системах.

Народні депутати України

О. Белькова

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Белькова Ольга Валентинівна
Сертифікат: 20B4E4ED0D30998C04000000779D2800A7EB6700
Дійсний до: 18.09.2020 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 178д9/1-2020/71131 від 10.06.2020

103423